

KOKAUTOVE

REMENKE

STR. 5

ALELUJA!

ALELUJA!

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. aprila 2010 ☼ Leto XX, št. 13

Moj vüzemski zavec

Za tisti vüzem sem eške tak mali bijo, ka so mi noge nej dosegnile dola do poda, gda sem zaspano na krajmi poste le sejdo. Zazranka rano je bilau, dapa dja sem več nej mogo spati, zato ka sem najgeri bijo, ka mi je zavec prineso. V počline sem staupo, kaput sem nase vzejo pa sem že ušo vö na dveri. Mrzlo je bilau, söverni veter je vlejko, tak vküppotegnjeno sem ušo proti škednji kak eden mali ftič na vejki. Dapa namé tau nika nej brigalo, namé je samo tau brigalo, ka mi je zavec prineso. Prvi stopaji so me zravan k otenjenjeki pelali, zato ka sem prejšnjo leto tam najšo gnejzdo, gde so čokoladne djajce pa zavci bili skriti. Gda sem nutra pogledno, sem se fejest postrašo, zato ka je edna kvoka sejdl tam, štera se je ranč kak dja, postrašila pa raščala tak, kak če bi go djöjlili. Od tec sem v parmo ušo, gde je senau bilau, leko tam najdem tisto, ka tak fejest iščem. Do pojasa sem v saney odo, dapa tam sem tö nikanej najšo. Cejle košare, darvenke, vse sem gorazobno, ešče na pod sem goraušo, pa vse zaman, nika sem nej najšo.

»Ka je zdaj s tejm zavcom, zaka mena nikanej pirneso,« sem si zmišlavo, »leko ka je zablau.« Eden čas sem ešče odo kauli po dvauri pa po škednji, gda mi je nika napamet prišlo. Kak bi leko srmak zavec kaj prineso mena, gda je v klonjo zaprejt. Za par minutov sem že pred klonjov stau pa sem zavce gledo. Šteri mora tisti biti, šteri

na vüzem čokoladne djajce pa male zavce nosi mlajšom. Bili so vsakšefe, črni, bejli, ridjavi, šejkasti, mali pa velki. Kak se leko med tejm vödabaré pravi, sem zmišlavo tadale pa sem odo od klonje do klonje. Te je mali, te ne lada žakeu nesti, te je bejli, tauga bi vsakši vido, črni pa samo leži tak manjasto, on se gvüšno ne mantra s tejm, ka de žakeu vlačo za seuv. Gnauk samo najbolje spodkar zaglednem ednoga velkoga staroga ridjavoga zavca. Cejlak je tak vögledo, kak če bi divdji bijo. On mora biti vüzemski zavec, sem se začno veseliti, zato ka se je vidlo na njem, ka se fejest tere, ka bi vö iz klonje skočo. Kak sem dverice aupro,

zavec je vöskočo, prejk dvaura leto zraven nutra v velko travo. Ka de zdaj z mojimi vüzemskimi djajci pa zavci, sem si zmišlavo. Sledkar sem se že zato malo pomiro, zato ka mi je napamet prišlo, ka je gvüšno zdaj ušo po moje djajce. Eden čas sem ešče gledo za njim, dapa fejest mi je mrzlo bilau, zato sem nutra v ram ušo, ka bi se malo segrejo. Gda sem v künjo staupo, oča pa mati sta me včasim začnila spitavati:

»Na, ka ti je prineso zavec?«
»Eške nika nej,« sam pravo čemerasto, »zato, ka je zavec zaprejt bijo, dapa pomalek pride.«

Oča pa mati sta gledala tak čüdnost eden na drugoga, dapa nika

sta nej prajla. Za malo časa sem že pa vanej na dvauri stau pa sem isko gnejzdo, gde so moje vüzemske djajce. Že cejli ram sem kauli zopojdo, dapa itak nika sem nej najšo. Oča pa mati sta eden čas gledala, ka delam, pa gnauk sta mi tak prajla.

»Idi ta v ogradec, tam smo vidli zavca, leko ka je tam napravo gnejzdo.«

»V ogradec? Vej pa tam ešče nikdar nejsmo najšli djajce,« pravim, dapa kak sem tau vöpravo, že sem je zagledno. Pod ednim malim grmaum je bila gnejzda napravljena, pa puno djajec je bilau, edna lepša kak druga. Od radosti sem ranč do rejči nej prišo. Brž sem iz srajce eden mali förtok napravo pa vse, ka

je v gnejzdi bilau, sem vküppaubro. Pa nej je bilau malo, zato ka nas je osem mlajšov bilau, pa če vsakši samo dve daubo, tau je te že šestnajset djajec bilau. Gda sem je vse vküppaubro pa sem gor po stombaj ušo, ka bi starišom pokazo, ka nam je zavec prineso, gnauk samo saused začne larmati za menov.

»Vejte, kakšni zavec je bijo v mojom ogradci, velki kak eden medved. Ranč mi je šalato djo, gda sem ga zagledno. Tak je krautek bijo, ka sem ga skur nej zgrabo, gda je vö iz ogradca proto mena skako. Nej vaš zavec bijo? Kak če bi vi meli nišoga tašoga.«

»Naš ne more biti, zato ka naš je v klonjo nutrazaprejt,« je pravla mati. »Pojte, pa ga poglednite!«

Gda smo pri klonji stali, oča, mati pa saused so eden drugoga gledali, pa so nej vedli, kak je zavec vö iz klonje prišo.

»Vejte, tau je tak bilau,« sem začno tolmačiti, ka je zavec nej mogo vö iz klonje, ka bi mena pa drugim mlajšom čokoladne djajce pa male zavce vöznoso. Zato sem si tak mislo, ka ga vöpistim. Nika se ne bojte, vej gda vse vöznosi, te on nazaj pride. Vej pa vsakšo leto je tau tak bilau, nej?«

»Tak je bilau, gvüšno ka nazaj pride,« sta pravla striša, pa za par sekund je saused tö fejest trdo, ka tau tak baude. Dapa dja sem zaman čako svojoga vüzenskoga zavca, več sem ga nikdar nej vido.

Karel Holec

Galerija Murska Sobota: Igor Banfi in Natalija R. Črnčec

MED TRADICIJO IN USTVARJALNO PROVOKACIJO

Če so slike Igorja Banfija *Iz praznjene krajine* – tako jih je poimenovala kustosinja Irma Brodnjak, potlej

osamelih dreves bi v Banfijevih krajinah pričakovali, »da bo v njih s kompozicijo poudarjen zemeljski del,

Akademski slikar Igor Banfi ob svojih delih iz cikla *Horizonti*

je ambientalna postavitve *Barva* likovne pedagogije Natalije R. Črnčec lahko ustvarjalna provokacija.

Akademski slikar Igor Banfi se drugič predstavlja s samostojno razstavo v soboški Galeriji. Dela so nastajala v zadnjih dveh letih, avtor pa je slikarski cikel poimenoval *Horizonti*. »Ikongrafski okvir zanj je krajina – leta je gola, upostošena, izpraznjena. V skladu s tem je tudi barvna lestvica okrnjena, prevladujejo zamolkli zemeljski odtenki, le ponekod iz te pridušenosti zažarita rdeča in oranžna, ki aludirata na kri in ogenj,« beremo v katalogu, ki spremlja razstavo, in tudi: »Osrednji simbolni poudarek Banfijevih *Horizontov* je skrit v edinem oprijemljivem predmetu – drevesu. Drevo je edini predmet, ki ga v njegovih delih z gotovostjo prepoznamo. Banfijevo drevo zmeraj nastopa v ednini in sredi ravnice, morda panonske pušče, kljubuje času.« Sicer pa drevo že od nekdaj velja za simbol dolgega življenja in nesmrtnosti. Glede na izrazito simboliko

vendar velja nasprotno – Banfi v svojih krajinah izpostavi prežeče prostrano nebo in nas s tem povabi v duhovne sfere negove slikarske aktivnosti. Ljudje ravninskih področij, tudi iz Banfijevega rodnega Prekmurja, dobro vedo, da teža ogromnega brezkončnega neba učinkuje tesnobno in ne zgolj osvo-

Tako je videti del ambientalne postavitve *Barve* - 1972 obešenih kroglic Natalije R. Črnčec

bajajoče, kot bi morda pričakovali.« Popolnoma drugačna je likovna zgodba Natalije Črnčec in njena ambientalna postavitve *Barve* v manjšem galerijskem prostoru. Inštalacijo je direktor Galerije Ro-

bert Inhof videl v prostorih mariborske Kible in umetnico povabil na postavitve razstave v Mursko Soboto. In kaj vidimo obiskovalci, ko vstopimo skozi črno zaveso v rahlo zatemnjen prostor: iz stropa galerije na različno dolgih nitkah visi 1972 kroglic in krogel od premera približno en centimeter do velikosti nogometne žoge. Število krogel je rojstna letnica avtorice. Robert Inhof pravi, da na inštalacijo *Barve* lahko gledamo kot na močno povečane snovne delce ali močno pomanjšana nebesna telesa, in to ob spremljavi izvirne glasbe Andreja Hrvatina. Inhof dodaja, da je *Barva*, o kateri avtorica govori, rdeča in je mišljena kot mitološka barva. Pri postavitvi inštalacije ni šlo za meditativno polje, marveč za meditativni prostor. Glede na povedano je postavitve unikatna in nepovnljiva.

Če je razstava najnovejših del Igorja Banfija vredna

ogleda zaradi svoje sporočilnosti, tudi iz prekmurske ravnice, za *Barve* Natalije Črnčec velja, da so enkratna, tudi provokativna varianta, kaj je – lahko – tudi likovna umetnost.

Tekst in foto:
Ernest Ružič

Knjižni dar za porabske šole

Knjižnice v porabskih šolah so bile pred kratkim obogatene z novimi slovenskimi priročniki, učbeniki in slikanicami. Mohorjeva družba iz Celovca je namreč za šolske knjižnice donirala kakih 1500 različnih knjig, ki so jih ravnateljem porabskih šol 19. marca slovesno predali predstavniki založbe Franc Kelih in Karel Smolle. Primopredaja se je odvijala na Generalnem konzulatu Republike Slovenije v Monoštru.

Svečana predaja knjig je potekala na generalnem konzulatu, na fotografiji (z leve) Franc Kelih, vodja Mohorjeve založbe, dr. Karel Smolle, predsednik NSKS, mag. Drago Šiftar, generalni konzul, Drago Petek, predsednik parlamentarnega odbora za Slovence in dr. Breda Mulec, sekretarka na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu

»Mislim, da je to res majhen praznik, da smo se spomnili, da se posebej povežemo s Porabskimi Slovenci. Predvsem se povežemo na osnovi tega, kar nas najbolj druži. To je naš jezik, to so knjige, to je zapisani jezik, živ jezik. Naši učbeniki so kot nek internacionalni bestseller, ker jih bodo uporabljali v Bosni, v Sloveniji, v Avstriji in zdaj smo jih nekaj prinesli tudi vam,« je razlagal predsednik nadzornega odbora založbe Karel Smolle, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev.

Slovesne predaje knjig sta se udeležila tudi dr. Breda Mulec, sekretarka Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, in predsednik Odbora za Slovence v zamejstvu in po svetu slovenskega parlamenta Miro Petek, ki ima veliko zaslug pri donaciji.

»Nisem si mislil, da bo prišlo do tako lepega dogodka. Lani sem bil z državnozborsko komisijo v Porabju. Potem smo bili tudi v Lendavi in spomnite se, takrat je bilo precej burno, nastal je precej polemični medijski dogodek. Takrat smo se sestali z madžarskimi poslanci. Malo za tem sem bil na nekem sprejemu v Celovcu, kjer sem se pogovarjal z gospodom Kelihom, vodjo Mohorjeve družbe v Celovcu. Sem mu razlagal, v kakšnih razmerah živijo Porabski Slovenci, da so avstrijski Korošci in Slovenci v Italiji v veliko boljšem položaju, saj se jim godi veliko bolje kot pa Slovincem tukaj. In gospod Kelih je rekel, ja, mi bi pa pomagali Porabskim Slovencem, podarili bi jim nekaj knjig. In iz tega je nastalo neko sodelovanje. On me je poklical, smo se sestali v Ljubljani, jaz sem pa poklical generalnega konzula v Monoštru Draga Šiftarja in je nastalo to sodelovanje, nastal je ta današnji dogodek, katerega se res veselim. Prepričan sem, da pridejo te knjige v prave roke. Mislim, da je to res prvi in enkratni primer, ko je neka manjšina pomagala drugi,« je zatrdil. Mohorjeva družba v Celovcu izdaja letno 40-50 novih knjig. Večina teh knjig predstavljajo publikacije v slovenskem jeziku, med njimi je tudi več različnih učbenikov za osnovne in srednje šole. Sodelovanje dveh slovenskih manjšin se bo nadaljevalo, kajti na pobudo celovške založbe se bo pripravljala trijezični slovensko-nemško-madžarski poslovni slovar. Po krajši slovesnosti na generalnem konzulatu so se donatorji podali na osnovno šolo Jánosa Aranya in na gimnazijo v Monoštru, kjer so knjige predali tudi osebno.

Nikoletta Vajda

Z Goričkoga v Piran - 9.

V šterom lesej se skriva zlata lasica?

Pohorje

Lüstvo v dolinaj je do nej davnik gledalo na pogorje (hegység) Pohorje kak na krajino, v štero je nej mogauče priti pa v šteraj lesaj živejo samo divdije stvarine pa čalarice. V eto krajino Vas zavóemo, ka bi pokazali, ka

Na pohorskom barji dosta mali jezer geste

kmične gaušče Pohorja zatok dosta lepot tó skrivajo.

Prva, kak bi se špancierali po bregaj, poglednimo malo pod zemlau. V vesnici Cezlak kopajo takši kamen, šteri na cejлом svejti samo tū geste. Zové se »čizlakit« pa má lejpo, svejklo zeleno farbo. Nej daleč kopajo tonalit, šteroga kocke so dosta nūcali pri poštijaj, gda eške asfalta nej bilau. Marmor (márvány) s Pohorja so poznali že v stari rimski cajtaj, ništerni njini grobni kamli so zozidani v steno cerkve svetoga Martina v vesnici Šmartno.

Zavolo dosta trdi kamlov pod zemlau voda ne more dojtečti, zatok je na Pohorji trnok *vnaugo vretin pa potokov*. Na sövneri strani bregá geste edna naravna čüda, slapovi (vizesés) Šumik. Kamli pod vodauv so črni pa sunce tó ne sija tá, voda pa, kak lik bi se črno čujškala doj po kamlaj.

Na Pohorji je dosta vekši pa menjši mlak pa jezer (tó) gratalo, štera se zovejo »barja«. Vodo dobijo samo od deži, v krajini Planinka vküper 21 mali jezer geste. Prausni lidgé pripovedavajo, ka v etaj vodaj žive povodni možakar »Jezernik«. Ta jezera so stara kauli osem gezero lejt. Kauli nji grmaudje pa bauri rastéjo, zatok cejla krajina tak vóvidi kak ruska tundra. Elektrarna v Šoštanji je nej daleč, zatok je luft zamazan, tau dosta kvara drevjam naredi.

»Planje« so takši tranki, štere je nej narava napravila, vej je pa Pohorje

nej tak visko, ka bi več drejva nej rasla. Pred več stau leti so pasterge lejs vózosekali, na tej falataj zemlé pa eške gnes maro pasejo, tak so »planje« gorostale. Na tej trankaj rasté dostafele rauž, štere krajino pofarbauo

turistična izica. Rami stogijo na tranki, šteroga je ranč tak človeča rauka srejadi lesa napravila. Prve takše izé na Pohorji so gorzamerkali že pred sedemstau lejtami, ništerne najvišé gazdije pa so začnili v 16. stoletji tazanjati.

V *samo stoječi gazdijaj* so dve ali tri zidine. Ram je na eden štauk, streja je strma pa pokrita z lesenimi skodlami (fazsindely). Paver je emo eške edno klejt ali štalo, vse zidine so bile cimprane. Znautra so nika nej bejlili, pod je biu iz ilojce ali pa so deske dojdjali. Künja je bila črna, brezi raufanka, dim je na dvej luknjaj vóušo (zatok se izá zové »dimnica«). Štala je pa na dva štauka bila, spodik so maro držali, vrkaj pa žito. Gazdija je mejla leseno šečo.

Paversko lüstvo se je spravalo z marov pa lejsom. Redili so sir (sajt) v takzvani »švajgaj«, iz lesa pa so vaugeldje žgali. Z *oglarjenjom* se je lüstvo spravalo po vsej slovenski lesaj, eške več, gda so začnili v »fužinaj« rediti železo. Za tau delo je dosta vaugeldija trbólo, gnesnaden pa pri železi bole koks, plin pa elektriko nūcajo.

Zatok je meštirja vómrla - zvün tistoga, gda za piknike valon vaugeldje redijo. V indašnji cajtaj so kovači nūcali takzvane »repače«, šteri so bili veuki

Pohorje je paradíž za zimske športnike

kokauta tó. Medvedge, vucké, risi (hiúz) pa orli (sas) so že na žalost vómrli, vidro pa divdjo mačko tó samo na rejdkí vidimo.

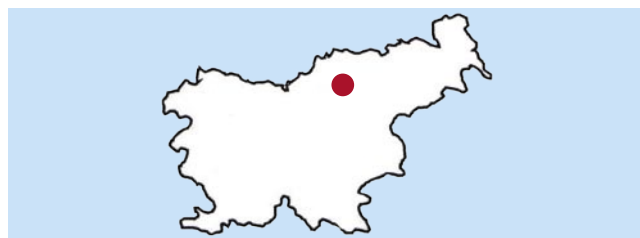
Stopaje lidi najdemo samo na tisti strani Pohorja, gde sunce zavolé sija. Najvišé gazdije so leko na 1000 mejterov tó, depa prave vesi skor nega. Po drugójo bojni je držina Matic živila na 1250 mejterov, gnes je tam samo

klapači, ki je je gnala voda. »Glažute« pa so bili takši veštauki, v šteraj so - kak ime kaže - glaže redili. V Sloveniji je največ glažut bilau na Pohorji, ništerne so funkcionérale več kak stau lejt. V menjšaj so delali 4 lidgé, meli so edno peč s štirimi piskri. Sprvoga so redili glaž za vsakdenešnji nūc, sledik so njina dela bili kristalni glaži. S kem več fele so

delali, tem več ovaški majstrov so nūcali, šteri so zvekšoga s Češke prišli. Gratale so vekše »fabrike«, v največšoj pohorskoj glažuti pri Rušaj je na gnauk delalo 160 moškov, 40 žensk pa 52 mlajšov. Mladi moški, *partizange* so med drugov svetovnov bojnov svoj bataljon (zászlóalj) na Pohorji tó meli. Té devetdeset lüdi je tak spadnilo, ka se je kauli nji zbralo dvej gezero nemški

sodakov, šteri so je v dvej vóraj pa pavse dojstrlili. Živoga so samo ednoga njali, šteroga so sledik vmorili. Do konca bojne več nej bilau partizanov na Pohorji. Zdaj so na bregaj že merni cajtj, vseposedik pa je vsikder bole važen *turizem*. Vleti odijo turisti po bregaj pa lesaj (slovenska planinska paut pela prejk cejloga Pohorja), vzimi pa leko smučajó (sielnék), vej je pa dosta trave, na šteroj snej dugo vódrži. Najviší bregauvge Pohorja so pet mejsecov pod snejgom. Vleti sunce več v dolinaj sije, na plaminaj je dosta vihérov, vzimi je pa naaupek, sunce duže segrejava viske bregé. Na Pohorji dosta smučarski centrov geste, najbolje iskani pa erični so Rogla, Areh pa mariborsko Pohorje.

Gda je v Sloveniji začnilo vsikder več lüstva *smučati*, so prva tekmovanja (verseny) držali ranč na Pohorji. Najgir športniki so se leko že v 1920-i lejtaj tam včili smučati. Prvo »Zlato lisico« so držali dalečnjoga 1964-oga leta vrnau na mariborskom Pohorji. Tau je takšo svetovno tekmovanje v smučanji za ženske, štero eške gnesnaden držijo. Zvekšoga se pomerijo ženske pri slalomi pa veleslalomi. Parkrat se je pokal (kupa) pelo tó, večkrat so ga držali v Kranjskoj Gori

više Ljubljane, gnauk pa v bosanskom Sarajevoni tó. Grajnca Pohorja je na söveri reka Drava, na pravom bregaj štere so leta 1863 zozidali železnico med Mariborom pa Celovcom (Klagenfurtom). Te so začnili na nikoj priti lidgé, šteri so po reki s čunami blago pelali. Ovak so na Dravi prvo *hidroelektrarno* (vizi-erómü) zozidali že leta 1918 na Fali, te je bila ta največša v cejloj srednjaj

Tak so redili vaugeldje na Pohorji

Evropi. Med drugov bojnov je elektrarno daubo Dravograd tó, štera je največšo mauč dobila po bojni, če rejsan so go zombardérali. Gnes geste v Sloveniji na Dravi devet takši fabrik za elektriko.

Na pauti med temi elektrarnami se skriva ves *Vuzenica*, štera je gratala erična po tem, ka so tam od leta 1838 kisnejši blaženi pūšpek Anton Martin Slomšek dūhovnik bili. Dosegnili so, ka so farno cerkev v red vzeli, eške vekšo delo pa je, ka so tam napisali svoje knige »Blaže in Nežica v nedeljski šoli«. Tau je kak edna mala enciklopedija dobrega ponašanja za mlajše, té knige pa so si za peldo vzeli porabski dūhovnik Jozef Košič tó, za svojo delo »Zobrisani Sloveni i Slovenka med Mürov in Rabov«. Vu Vuzenici gnes čuva spomin Slomška mala sobica.

Na drugom, južnom tali Pohorja so bregauvge nej tak strmi pa viski, zatok tam sadje pauvajo pa vino redijo. V etoj krajini je dom dobri štajerski vin, na priliko rizlinga pa »ritoznojčana« s hejnim imenom. Če smo lačni gratali, leko zejmo edno »pohorsko omleto« ali eden »pohorski lonec« pa se malo zdenemo pred naslednjov krajinov naše duge, duge pauti.

-dm-

OD SLOVENIJE...

Konferenca o Zahodnem Balkanu

Na konferenci o Zahodnem Balkanu, ki sta jo na Brdu gostili Slovenija in Hrvaška, so premieri petih držav iz regije - brez predstavnika Srbije - začeli neformalno obliko sodelovanja, t. i. proces Brdo. Pahor in hrvaška premierka Jadranka Kosor sta v izjavah poudarila tudi pomen zaupanja med voditelji v regiji. Potem ko se je od treh napovedanih predstavnikov EU srečanja udeležil le evropski komisar za širitev Štefan Füle, pa še ta je po dobre pol ure zapustil plenarno zasedanje, je Pahor ocenil, da EU podcenjuje priložnosti, ki jih ta prostor daje, zato namerava kolege v povezavi opozoriti, da je Zahodni Balkan »v prelomnem trenutku, ko ima ogromno problemov, a tudi priložnosti«. Srečanja na Brdu so se ob gostiteljema udeležili predsedniki vlad BiH, Makedonije, Albanije, Črne gore in Kosova. Srbski predsednik Boris Tadić je udeležbo dan pred konferenco odpovedal, ker je bilo vabljen tudi Kosovo. Zaradi odsotnosti Tadića pa ni bilo predsednika Evropskega sveta Hermana Van Rompuya in zunanjega ministra predsedujoče Svetu EU Španije, Miguela Angela Moratinosa. Udeleženci so sprejeli skupno deklaracijo, v kateri so potrdili odločenost, da se bodo v okviru procesa Brdo redno sestajali, se medsebojno podpirali in izmenjavali izkušnje, pridobljene med procesi vključevanja v EU.

Türk obiskal Veliko Britanijo

Predsednik republike Danilo Türk se je mudil na dvodnevem delovnem obisku v Veliki Britaniji, v okviru katerega ga je sprejela tudi britanska kraljica Elizabeta II. Obisk je bil tudi priložnost za poglobitev kulturnih in znanstvenih vezi med državama, saj je Türk obiskal prestižno The Royal Society in predal faksimilirani natis zbirke Iconotheca Valvasoriana. Gre za zbirko 7752 grafičnih listov, ki jih je zbral Janez Vajkard Valvasor (1641-1693). Obsega grafike, risbe in akvarele različnih formatov, ki jih je Valvasor med letoma 1659 in 1672 kupil na potovanjih po Evropi.

Zgodba o bojni

Pomalek de tü den, šteroga smo v prejšnjom režimi svetili kak konec druge svetovne bojne (4. apriliš). Ema Sukič je v starom kalendari najšla zgodbo iz ene male vasnice v brgej Pilis, stero je pripovejdo župnik vesi, go je dolobrnaula v našo domanjo rejč. S tau zgodbo se spominamo na vse grozote, štere so se godile v časi bojne.

Decembra 1994, gda je rusiška vojska notravzela Budimpešto, so nemška soldačija pa vogrski njilaške mašerali vö iz varaša. Steli so zbežati, dapa Rusi so je notrazgradili pri krajaj Esztergom pa Pomáz. Dosta nemški sodakov se je prejkdalo pa gratali so vlovenci, kauli dvejezero ji je pa v brgé vujšlo. Tau zgodbo je pripovejdo župnik iz vesi Pilisalja, stera je večkrat prišla v roké soldačije, gnauk ene, drgauč druge.

26. pa 27. decembra je ves Pilisalja v rusiške roké prišla. Tisti vogrski pa nemški prejdnji pa sodacke, steri so se nej prejkdali, so v brgé se skrili kauli vesi. Rusiški oficirge so se notraskvarterali na faro. Front se je stavo, v vesi je bilau štiri gezero rusiški sodakov. Do 6. januara je mér bijo, nej bilau strelbe. Dapa kradnili pa robili (ropali) so, eštje prejdnji tó. Župnika so tó trifart vöporobili, rusiški prejdjen ga je sto dvakrat dolastrliti. Dapa te par dni je cerkev eštje nej zbantüvana bila. 6. januara so Nemci nazajvzeli ves od Rusov. Krepka strelba je bila, tak ka se je vse zemla trausila. Rusiški fligarge so osemkrat lüčali bombe na malo ves. Tau je sreča bila, ka so bombe po mezevaj eksploderale. Tisti cajt je od domačoga lüstva nišče nej smrt strpo. Župnika so 10. januara pá vöporobili v tistom cajti, gda je on z očo pa bratom splazérane rusiške sodake opravlo.

Od 11. do 14. januara je tri dni krvavo bitje šlau po ulicaj vesi, ves je pa v roké Rusov prišla. Nemška vojska je pa tanazaj v bregé mašejrala, tam so se držali do 22. marciuša. Gda so Rusi 14. januara prauto Nem-

com šli, je civilno lüstvo vse moglo znak njati pa iz vesi maširati. Takša velka strelba je bila, ka je vsikši samo svoj žitek brano. 24. marciuša so Rusi sčistili bregé od Nemcov pa njilašov. Tisti čas, ka je civilno lüstvo nej v vesi bilau, so sodactje ves cejlak vöporobili. Onečastili (meggyaláz) so cerkev, v sakaštiji (zakristija) so štalo naredli, ranč tak v dvejiži na farofi.

Kakši kvar je cerkev strpala?

Od 17. decembra 1944 do 11. januara je cerkev nej mejla kvara. Tista rusiška soldačija, stera je te v vesi bila, je nika nej zbantüvala, vse je tak šlau kak v méri. Med Rusi je več ojdlo k meši tó. Dapa od 11. januara so žalostni pa strašni časi prišli. Ena rusiška prejdnja je na silo vkrajvzela cerkvene klüče od župnika. S sodakami so šli v tören pa so tam mesto napravili za dveji brzostrelki (géppuska). Nemci so tistoga ipa zvüna vesi pod gracami bili. Cejlo nauč so se strejlali, zazranka v sedmój vöri so Nemci nazaj vzeli ves. V 11-oj vöri so Rusi pa prauto Nemcom šli, bitka je trpala tri dni, v tom časi je na cerkvi največ kvara gratalo. Tören se je s križom vred porüšo, srejdnji zvaun je tó dolaspadno. Cerkvene stené so se zatok nej porüšile, ka so preveč kuste bile, samo so golaubiške pa akne vse malter dolazbile, okne so se vse vöpotrle. 14. januara so se Rusi notra v cerkev skvartérali. Dva tjedna so se v cerkvi držali, tabernakulum so goravtrgnili, oltarsko svetstvo pa božo tejló so po paudi tazlüčali. V cerkev so matrace privlekli pa tam onečastili ženske pa

dekle, stere so dobili. Oltare so za stole nücali, orgole so nanikoj djali, mešni gvant so na tenke robé zrezali pa so si štrike spleli, s tistimi so si sodački gvant kinčali. Oltarske přeće so raztrgali pa z njimi vezali splazerane sodake. Strašno je bilau videti, ka so iz cerkvi napravili, kak leko bojna iz lidi nejmo živino napravi.

O lidaj

V vesi je med boji mrlau 9 lidi, 31 ji je pa splazerani bilau, med tejsi 11 lidi graubo. Med njimi je bijo oča od župnika tó. Gda so Rusi dokonca prejkvzeli ves, so lüstvo pomalek domau piščavali, samo župnika nej. Dapa on je zatok poskrivoma nazaj ojdó, sveto mešo je slüžo v ednom rami. Tri mejece je držalo trplenje. Ves je potistim, ka so Rusi odišli, eštje tó dosta lidi zgibila. Akne (mine), ka so je dolasklali, so nej gorapobrali, tau je moglo lüstvo iz vesi. Akne so 13 lidi bujle 87 ji je pa kaudiš gratalo.

O župniki

Župnika je gospodni Baug s svojo prečüdno maučjov zdržo pri žitki. Sedemfart je gledó smrti v oči. Sedemfart so ga gnali, ka ga zapravijo. Dvakrat so ga samo postrašili, dapa on je te tó zagvüšno

vzejo, ka ga dolastrlijo. Ta vö so ga pelali v ogradec, postavili pred pükšo, cilali nanga. Dapa nej so strejlali, pistili so ga nazaj na farov. Od drugim so ga pa pelali v ogradec pa zar za njim strejlali z brzostrelko, ka so golaubiške na dva kraja li tak füčkali. Gnauk so ga z drautom k ednoj drejvej zvezali, za šest mejsecoj se je eštje itak poznalo, gde se je draut v roké vrezó. Gnauk so granatli nanga ličili, on se je pa dola na zemlo vdaro, granatli je par mejterov od njega eksploderó, njega nej splezéro, samo reverendo ma je raztrgo. Oslejdjnjin so ga 10. januara 1945. leta steli v prsi streliti. Gda je pükša vdarila, se je v tistom momenti na pravi kraj obrno, tak je golaubiš velko gombo na rejklina zavado pa go na dva tala vtrgno. Od velkoga straja se je na zmrznjeni zemli posklizno pa na tla spadno. Ležo je pa se nej djeno. Sodak, steri ma je sto žitek vzeti, je mislo, ka je mrtev pa se več nej brigo zanga. Gda je odišo, je on pa tanazaj išo na farov.

Ps. Kak v kakšnoj pripovejsi, sedemkrat je smrti vujšo, ausmič ga je najšla. Dapa tau je bilau že v tistom časi, gda so komuništarge preganjali dühovnike, mrau je v njinoj vauzi.

WWW.SLOVENC.I.HU

Milan Vincetič

Kokautove remenke*¹

Sigdar je prišo, kak če bi stano od mrtvih. Nišče ne vej, gé se je cejli čas moto, ranč toga nej, kak je sploj osto tak dolgo živi, ar so ga nazadnje vidli ob lanskom fašenki. Tüdi te je noso svoj kratki kaput, šteri je bijo cejli šmejrasti, srakico pa je meo skoron do poučka odkapčano.

»Pejpi, Pejpi,« so ga dražili, gda je zavino na fašenski bal, »pa ti maš cejlo leto isto masko, tebi se sploj nej trbej maskejrat!«

»Nej tlbej,« je pokazo svoje gnile zobé.

»Gé pa maš ženo?« se je oglašila ženska, napravljena v staroga moškoga.

Samo je potegno pleča pa si obriso skuzé.

Ar Pejpi je bijo fejest naraji. Samo če si ma pokazo krivi prst, so se ma zaskuzile oči. Zatou pa je, če je koga doubo na piko, grato kak pes na lanc: nej ma je dao méra, dokec ga neje počako s svojim soklaticim botom, šteri neje nigdar bijo smileni.

Najbole pa smo se ga bojali deca. Gda smo šli iz šoule skouzi loug, se je samo postavopred nas, zdigno bot pa začno skakati, kak če bi emo ogen v riti. Mi pa - kak je šteri mogosmo se poskrili v grmovdije pa se ma začnili grdou counati.

»Pejpi, Pejpi,
tak si lejpi,
kak poloužek
v retáš strejti.«

Znali smo, ka nam nika ne more, pa tüdi tou, ka si nas je gvüšno zapoumno. Kak si je tüdi zapoumno vsakšo gnejzdo, gé so nesle kokouši. Ar koukoši je emo najrajši.

»Či gli so naopačne, pa ranč od daleč nej takšne kak angeli,

mi nesejo djajca, štere so več vrejodne kak sakšo mesou ...«

Vsi so znali, ka djajca pigé kak vodou. Ar se vina neje tekno od tistoga mau, gda so ga kak maloga krmili z makom, namočenim v palinko, ka bi leko cejli den spao. Od tistoga časa, tak je gučo, neje znao povedati r-ja, v glavej pa ma je gratala takšna črna lüknja, za štero je ešče najbole kmična nouč premala.

»Djajca so dobre za glas,« je ponavlo, gda pa je bijo fejest

bili čedni moški.

»Vi pa mate piščečo,« se nejso dale ženske, štere so v krbülej prekladale stare djajce.

»Če pa so poloužki,« so pridjali moški.

»Kak vaše, kak vaše,« so sikale, ar do mogle pouleg remenk še pečti povitice.

Pejpi pa nikaj: tüj pa tam je samo polüknno skouz okno, pa tüdi pokloncko po glažojni, gda pa je vertinja od čemerov zdignila pesnico, pa ga je že sfalilo.

ilustrirala Mateja Jakopič

veseli, je rade voule začno pepejvati svojo edino nouto, na štero se je sigdar spoumno okouli Velke nouči:

»Ges san pisani kokout,
ti pa dlouwna djajlica,
štela de mi vsakšo pout
lemenke nesla cejlo nouč.«

Te ga je bilou več kak preveč. Sigdar ga je bilou videti, celou psouvgse so se ga že navadili. Celou kokouši, za šterimi je lazo, ka bi jim vkradno ešče toplo djajce, so se ga nej bojale.

»Zatou, ka ma že kokošečo sago,« so se čemerile vertinje. »Kokoutovo, kokoutovo,« so

Na Velki četrtek se je prikazo s svojo djarico. Rejsan je neje bilou več kak za cigansko pipo, pa itak je bila bole batrivna kak on. Tüdi ona je bila cejlo večnost v istom gvanti: v zvoščenom štrikaši, s štrumfami, štere so bilé bole lüknjaste kak rešeto, vacalejk pa je mejla zvezanoga okouli gunta. Ar je mejla takšne lasé kak konjske grive. Zatou pa ji je Pejpi stalno ségo v nje, ar on zna bole počesati kak vöter.

Mi mlajši pa kak mlajši. Skakali smo okouli njega kak bujé, on pa se je postavlo

kak gizdavi varašanec. Ar je tüdi njegva Djula z varaša, do šteroga leko prideš samo s šiftom.

V rokaj je držo svoj kalapoš, pun djajc, ona pa je stiskavala pod pazdijo vodene farbice, kakšne smo meli v šouli. Držala se je kak zlata goska, on pa je kraj njé stapo kak najvejši postrüjžnjek. Mi pa en glas:

»Pejpi pa Djula,
tou je pravi par;
gda se sküjja župa,
šla ta pred oltar...«

Prijela ga je pod pazdijo, nje mi pa se je smejalo do vüj.

»Pred oltar, Pejpi?« ga je stavo gostilničar.

»Pred oltar, pred oltar,« je kumala Djula.

»S kin ta pa plačala Gospouda?« si neje dao mejra.

»Z remenkami, kokoutovimi,« je Djula pokazala na šolarske farbice pa popelala Pejpija na stolico za gostilno, gé je bilou sunce najbole močno, ar se morejo farbe prlej posišiti, kak se začne svejti post.

Rejsan: gda je začno Gospoud žegnavati, so lidgé stoupili naraznok, kak če ideta krau pa kralica. Pa tüdi sta bila: on je bijo počesan kak v filmskom žurnali, celou metüleka si je privezo, ona pa si je splela lasé v dve kiti. Nišče ne vej, gé sta se tak opicanila, gda pa je Pejpi podržo pred Gospouda svoj kalapaš, Djula pa vzela z njega svoj valacejk, je vsem zastanola sapa. Ar kalapoš je bio do vreja pun tak cifrastih remenk (pofarbani djajc), ka se je ešče Gospoudi zadrgnola rejč.

Stala sta kak mladoženca: Pejpi je celou küšno svojo djarico pa ji cejli v skuzaj šepno »ja«, ona pa ga je prijela za rokou. Nišče ne vej, če je najprle blagoslovo njuvajne remenke ali njiva dva, zna se samo, ka so bilé v kalapoši za istino samo kokoutove remenke, štere sta na konci raztalala kak najbolsvejta rejšnja tejla.

... DO MADŽARSKE

Na volitve šest strank

Rok za postavitev državnih in območnih list za parlamentarne volitve je potekel 23. marca. Predpogoj za kandidiranje na volitvah je, da kandidat zbere 750 t. i. obrazcev s priporočilom volivcev. Na podlagi le-teh bo na parlamentarnih volitvah 11. aprila imelo državno listo 6 strank. Vseh 19 območnih list in listo v glavnem mestu je uspelo postaviti le trem strankam, kakor tudi individualnim kandidatom v vseh volilnih okrajih, teh je na Madžarskem 176. To so Fidesz (Stranka mladih demokratov), socialisti in izvenparlamentarna desničarska stranka Jobbik. Madžarski demokratski forum, ki na tokratnih volitvah nastopa v zavezništvu z liberalno stranko, bo imel po vsej verjetnosti le 17 območnih list, kajti v treh županijah jim ni uspelo najti dveh, za postavitev liste potrebnih individualnih kandidatov, med temi je tudi Železna županija. Nova stranka LMP, (Lehet Más a Politika/Politika je lahko tudi drugačna), je sicer postavila vseh dvajset območnih list, nima pa individualnih kandidatov v vseh posamičnih volilnih okrajih. Šesta stranka, ki je popolnoma nova in nosi ime Civilno gibanje, je postavila območno listo v sedmih županijah, ima pa le 24 individualnih kandidatov.

Politični barometer

Po najnovejših raziskavah agencije Sonda Ipsos je najbolj popularen politik na Madžarskem še zmeraj predsednik države László Sólyom. Med kandidati za bodočega premiera vodi Viktor Orbán, ki je na drugem mestu lestvice, sledi mu kandidat socialistov Attila Mesterházy, ki je na sedmem mestu lestvice. V tem tekmovanju je na tretjem mestu kandidat desničarske stranke Jobbik Gábor Vona (zaseda 10. mesto barometra), na četrtem pa kandidat Demokratskega foruma Lajos Bokros (15. mesto barometra). Za vse politike je značilno, da so najbolj priljubljeni med člani ali pristaši lastne stranke, zanimivo pa je, da med nestranskarškimi anketiranci tako z Viktorjem Orbánom kot tudi z Attilo Mesterházyjem simpatizira 14 odstotkov vprašanih.

*1 remenke = pofarbana djajca

ALELUJA! ALELUJA!

Aleluja! Vzklik veselja, radosti, Jezus je premagal smrt, vstal od mrtvih in odrešil svet. Praznik vstajenja v Sloveniji imenujemo velika noč, večina evropskih narodov uporablja drugo po-

vsebovala mesa. Gospodinje običajno kuhajo jajca, katera potem skupaj z otroki barvajo z različnimi barvili, nekateri skuhamo prekajeno meso, ki se bo naslednji dan odneslo k blagoslovu. Juha, ki je nastala pri kuhanju mesa, se ni zavrgla, ampak se je uporabila naslednji dan za prehrano, vanjo so se zakuhale na roko narejene jajčne testenine (nudličji). Velikokrat je bilo ljudem zaradi preobilice zaužite juhe, kjer so kuhali prekajeno meso, in dolgotrajnega posta slabo in so potem v resnici trpeli kot Jezus.

imenovanje tega praznika (nemško - Oster, angleško - Easter, hrvaško - Uskrs). Velika noč je premakljiv praznik, star toliko kot krščanstvo. Praznovanje velike noči se določa po luninem koledarju, vedno je prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni oziroma je to zaključek štiridesetdnevnega posta, ki se je začel s pepelnično sredo (dan po postu).

Praznovanje velike noči se prične z velikim četrtkom, dnevom Jezusove zadnje večerje z apostoli, ko se po večerji prične Jezusovo

Velika sobota, dan, ko Jezusa položijo v grob. Po stari navadi na ta dan že navsezgodaj po župnijah blagoslovijo ogenj. S tem blagoslovljenim ognjem verniki prižigajo lesne gobe in jih odnašajo po domovih, kjer blagoslovijo hišo, gospodarska poslopja in njive. V tem času gospodinje pripravijo vse potrebno za praznovanje. Kuhajo in pečejo različne dobrote, značilne za praznovanje velike noči. Gospodinje potem te jedi dajo v pletene košare, jih svečano okrasijo in odnesejo v cerkev, kjer jih blagoslovijo.

vo trpljenje. Sledi veliki petek, dan, ko je Jezus trpel križev pot in umrl na križu. Ta dan je strogi post, na ta dan se ni jedlo ničesar ali pa samo lahko hrano, ki ni

V košarah se med drugim nahajajo pisanke ali pirhi, ki so največja značilnost velike noči. Imajo različen pomen, predstavljajo Jezusov grob in Jezusa.

Piščanček kljuva lupino in pride brez tuje pomoči iz nje, tako je tudi Jezus prišel iz zaprtega groba. Pobarvani pirhi v rdeče pomenijo Jezusovo kri, v belo pa Jezusove solze. Prekajena šunka naj bi predstavljala Jezusovo trpeče telo, ki je bilo darovano za odrešenje človeka. Običajni velikonočni kolač je okrogel in v sredini votel, predstavlja trnovo krono. Sledi hren, ki predstavlja žeblje, s katerimi so Jezusa pribili na križ. V košare gospodinje dajo še običajno vino, sol in še kakšno presenečenje.

Na veliko nedeljo, ko je ponoči Jezus vstal od mrtvih, je že zgodaj zjutraj maša in po končani maši se ljudje razkropijo na svoje domove, kjer praznujejo ob bogato obloženih mizah vstajenje. Velika noč je tako velik praznik, da se ta dan ne obiskujemo, smo ves čas v krogu družine. Obiskujemo se na velikonočni ponedeljek, ko je dan za sprostitev. Včasih je veljal običaj, da je vsak, ki si je želel veliko zdravja in lepo življenje, moral pojesti blagoslovljene jedi pri sedmih hišah.

Aleluja je med drugim tudi malo znana slovenska velikonočna jed, spominja na revščino, ki je v preteklosti pestila območje Slovenije in je narejena iz posušenih repnih olupkov. Recept zanjo je naslednji:

40 dag posušenih olupkov repe
7 dl vode
4 žlice ocirkove masti
8 žlic moke

Olupke operemo in jih tri dni namakamo v vodi, zatem jih skuhamo. Kuhane odcedimo, narežemo na koščke in jih damo v odcejeno vodo. Moko razmešamo v hladni vodi in vlijemo v vročo juho. Premešamo in kuhamo, juha mora biti gosta (kot polenta). V sredino naredimo luknjo in vanjo vlijemo ocirkovo mast.

Seveda tega ne boste ob obilici vseh dobrot pripravljali, je pa prikaz, kako so v starih časih živeli skromno, a vseeno imeli vero vase in v življenje.

Janez Urbas

Pismo iz Sobote

Sprtolejt

Ja, ljublene moje, dragi moji, znauva je z nami pa med nami sprtolejt. Dugo smo jo čakali pa je tak vövidlo, ka tau leto spoj ne pride. Že smo se skur nazaj v kuste kapute nut zamotavali, depa dun je prišla. Na, vej pa vsikšo leto pride. Pa vsikšo leto je malo ovakša. Eno leto je nej gnaka. Kakša de ta, eške ne moremo povedati. Že pa se leko vidi, kakši so tej njeni prvi dnevi.

V mojej službi so skur vsi na tau sprtolejt gratali nikšni ovakši. Brodo sam si, ka vragon je naganja es pa ta? Samo so si nika pisali, vöračunali, z nekšnimi papejrami kauli lejtali. Pa sam si tadale brodo, ka je kaj takšoga vöprišlo, kak trbej po nauvom grede vred gemati, kak trbej po nauvom sejati, saditi pa vse takše. Tau pa zatoga volo, ka geste v mojej službi eno par, ka trno radi po gredaj rubajo. Ranč tak kak moja tašča Regina, trno čedna ženska. Ja, na sprtolejt se začne takšo delo, ka nej? Depa nej bilau takše, ka sam si brodo. Nej! Loto ji je mantrau! Ja, loto! Ranč v prvi dnevaj, gda se je narodila sprtolejt, je bilau na lotoni čüda dosta pejnez. Pa so vsi po redej vöpisali numere, vöračunali pa štundejari, kak naj te velke pejneze zadobijo. Na, pa je niške iz moje službe nej nika zavado. Tak, ka so po tejm začnoli rejsan na velki o gredaj brodit, ka vse nut posadijo.

Pri mojej kartaškij pajdašaj v krčmej se sprtolejt vsikšo leto ovak pokaže. Tau pa zavolo lejt pa zavolo mladi žensk. Kak malo bole toplo grata, se več tak ne oblačimo kak v zimi, ka nej? Na, pa po tejm se ženske začnejo bole v tenke cote oblačiti. Kak aj povejm, vse več svoje kauže pokažejo, pa vse več njivi naug se tö vidi. Pa zatoga volo naše kartanje vsikšo sprtolejt duže trpi. Na, škem prajti, vsikšo sprtolejt vse menje rund vözakartamo. Če pa vö na okno za ženskami gledamo! Pa vse več lejt se nam na pleča gor sede, vse več gledamo za ženskami, ka kaužo pa nogé kažejo. Tak je za nas vsikša sprtolejt rejsan bole ovakša. Eške dobro je gé tou, ka eške kaj vidimo.

V politiki je sprtolejt najbole kvarna gé. Vsi tisti, ka se s politiko spravljajo, že tak ali ovak nejso najbole čisti v glavej. Vsakši šké biti bole čeden od drugoga. Takše modrije vöspravljajo, kak če bi kakši mlajši bili. Na, na sprtolejt pa je pamet vcejlak tanja! Na tou sprtolejt pa eške bole, kak gdakoli! Edni so se med seuv tak začnoli radi meti, ka samo čakamo, ka se vsi med seuv oženijo. Vsevpriek moški z moškami, ženske z ženskami pa trgé moški s štirimi ženskami pa dvanajst žensek z ednim moškim, pa tresti moški z edno žensko ...

Na drugom kraji pa se edni več ranč ne morejo videti med seuv. Tak so gé, ka samo leko čakamo, kak bojna vövdari!

Pri mojej tašči Regini, trno čednoj ženski, pa je vsikša sprtolejt gnaka. Una je vsikšo sprtolejt gnako čedna. Tou znamenüje, ka je na sprtolejt najbole čedna, bole kak v zimi, bole kak vleti pa eške bole kak na jesen. Sprtolejt je njeni čas. Začno se je čas za delo v gredaj, kouli rama, v rami pa eške nindri indri tö. Una je zdaj gé nekše fele general. Komando je prejk vzela, mi pa lejčemo kouli kak kakši zarejzani kokouti. Depa od toga dela je una najbole trüdna. Kak bi pa nej bila, vej pa komandejranje človeka trno zmantra. Una je leko takša zmantrana, samo mi ne smejmo biti. Če se takšo zgodi, smo za njou največji manjacke, ka ji geste na toum svejti. Eške dobro, ka leko včasi dem kartat. Po tejm meni sprtolejt trno lejpa grata.

Miki

Albert je pes. Pes z repom, ka nigdar ne enja majütati es pa ta. Albert je pes, ka na sebi dosta farb nosi. Albert je pes, ka laja. Albert je pes, ka grzé samo gda gej. Albert je pes, ka bi ga vsikši človek škeu za svojga meti.

GIZDAVOST

Pravijo, ka je gizdavost nej lejpa šega. Pravijo tau tó, ka gizdavi človek na konci vcejlak sam ostane. Pravijo pa eške tau, kak sto je gé gizdavi, nikoga drugoga ne vidi, samo sebé. Na, naš Albert je spoj nej gizdavi. Nej je od njega guč! Ta gizdavost dé vküper z njegvo veliko lübeznijo. Ja, najbolje za istino! Albert velki straj ma, ka bi tista, v stero je zalübeni, leko gizdava bila. Tau pa zatoga volo, ka je un že trno dosta gizdavi pisauv spozno.

Prvi gizdavi pes je biu eden trno velki pes. Pa je biu zatoga volo gizdavi, ka je biu najvejši daleč kaulivrat. Tak se je noso, kak bi cejli svejt nejgvi biu. Tadales je edno küsico vido gnauk svejta. Jaj, kak je eške tista gizdava bila! Njena vertinja jo je vsikši mejsec k pisecomi frizejri pelala. Pa eške rdeči mašlin je mejla na glavej. Tak se je nosila kak spotrejta drženca.

»Ka me gledaš!? Na, samo me gledaj, ka boš vido, kak mora biti réden pes vred vzeti,« njemi je prajla, gda je Albert nej mogo võrvati svojim očam. Nej pa nej mogo võrvati, kak se leko nekaj tak visko nosi.

Dosta takši gizdavosti je eške vido. Ednoga takšoga je srečo, gda je svojga Pavla čako pred šaulo. Tisti si je brodo, ka je gé najbolje lejpi. Albert ga je gledlo pa je nej nika ovakšoga vido na njem. Pes kak vsikši drugi pes, si je brodo. Depa tisti si je nej tak brodo.

»Če bi živo v Hollywoodi, bi me škeli meti v vsikšom filmi,« njemi je tumačo pa eške bole na velki zdigno glavau.

Vse takšo si je brodo naš Albert. Vse takšo ga je mantralo. Ka pa, če je tista tó takša gizdava? Je leko tista, ka jo tak lüdim, tó takša?

»Leko bi bila. Lejpa je, ka sam lepše eške nej vido. V nauvom rami je gé doma. Leko je zatoga volo gizdava. Sto bi tau vedo?« se je zgučavo sam s seuv. »Leko pa je gizdava samo zatoga volo, ka je gizdava gé po svojjoj naturi. Jaj, jaj, jaj, če je takša gé, go več nemo emo rad,« si je tadales vküper trau glavau.

Depa Albert je dun nej kakši zabiti pes. Nej, un je gé takši bole čeden pes. Pa si je sam sebi povedo: »Ti, Albert, ti!? Vej pa tau nigdar ne zvejš, če ne vidiš pa ne čüješ!«

Kak si je tau sam sebi povedo, je samo eške čako na svojga Pavla. Pa je prišo domau pa je prišo čas, ka ta šla malo kauli po vesi.

»Na, Albert, kama va šla gnes?« ga je pito Pavel, Albert pa ga je že vlejko ta, kama ga je vlejko njegvo srce.

Nigdar sta nej tak brž šla kauli po vesi. Tak nagnauk sta bila pri tistom nauvom rami. Una, una pa je tó tam bila. Sedela je na pragi pa gledala ftiče. Kak spejavajo na oreji. Albert go je gledlo, go je gledlo, Pavel pa njega.

Kak ga nej bi gledlo, če pa nagnauk nikše sile več nej emo. Pa je Pavel tó čeden pojep gé. Brž je gor prišo, zakoj več nikše sile nemata. Albert je eške tadales biu tiüma, nagnauk pa je samo zlajo. Una se je obrnaua pa ga poglednola v oči. Gledala ga je, Albert je gledlo njau. Gledala sta se dugo časa pa je nagnauk ona tó zljajala. Alberti je srce skur võskaučilo od njenoga lej-poga lajanja. Na, bar un je tau tak čüo. Pa je un eške gnauk zlajo pa una nazaj. Po tejm je stanola pa prišla do grajke. Tam sta se gledala, se prdišala, pa es pa ta je steri tak naraji cvilo. Kak je võvidlo, sta oba srečniva, ka sta se spznala. Albert pa eške bole, ka je una nikak nej gizdava. Eške bole se je zalübo.

»Alina! Tak včasins es poj! Njaj toga prtepenoga pisa na méri! Vsikšoga pisa pa ti dun nej trbej pošnofati, ka mimo de. Takši so nej za tebé. Domau!« je zapovedala njena vertinja.

Alina je pokloncnola svojo lejpo glavau pa odišla nut v ram. Albert je z žalostnimi očami gledlo za njau. Pa je tau tó vedo, ka se je gnes navčo. Navčo se je, ka je človek bole gizdava stvar, kak pa je tau leko pes. Njegva žalost pa je dun nej bila najbolje velka. Nej, nej! Gor je prišo, ka se un njoj tó vidi. Tau človekovo gizdavost pa un že nikak na nikoj deje.

Miki Roš

Monoštrska gimnazija je dobila lep knjižni dar

S posredovanjem generalnega konzulata v Monoštru je letos Mohorjeva družba iz Celovca podarila dijakom monoštrske gimnazije več sto knjig. Knjige sta 19. marca 2010 ob navzočnosti predsednika Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Mira Petka, sekretarke Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Brede Mulec ter generalnega konzula mag. Draga Šiftarja izročila predsednik nadzornega odbora Mohorjeve družbe dr. Karel Smolle in vodja M o -

horjeve založbe Franc Kelih. Darilo so prevzeli ravnatelj, Tibor Péntzes, učiteljica slovenščine Irena Fasching in nekaj dijakov.

Tudi njih je, enako kot nas, veselilo, da so svoje rojake v Porabju lahko razveselili z bogatim slovenskim knjižnim darilom.

Mohorjeva družba v Celovcu na ta način še v današnjem času uresničuje zamisel ustanovitelj škofa A. M. Slomška, ki je kot prvi načrtno

skrbel za širjenje slovenskih knjig med vse Slovence, tudi med tiste, ki jim knjige iz kateregakoli vzroka niso bile dostopne.

Kot dijakinja monoštrske gimnazije bi se v imenu vseh dijakov rada zahvalila za lepo darilo Mohorjevi družbi iz Celovca in tudi generalnemu konzulu Dragu Šiftarju za to, da je predlagal tudi našo gimnazijo. Upamo, da nam bodo knjige veliko pomagale pri učenju jezika.

Martina Zakoč

KAUT

